

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Tételek az **emelt szintű** szóbeli érettségi vizsgára (2025)

IRODALOM

ÉLETMŰVEK A MAGYAR IRODALOMBÓL. KÖTELEZŐ SZERZŐK

1. Ady Endre Isten-kereső útja 1908-tól 1912-ig *A Sion-hegy alatt, a Rendben van, Úristen, Az Isten Titkai és az Istenhez hanyatló árnyék* című versciklusok alapján
2. Tematikus, szerkezeti és formai változatosság Arany János balladaköltészetében
3. Az én és a világ kapcsolatának változása, megjelenítése Babits Mihály lírájában
4. Történelmi példázat és karakterteremtés Herczeg Ferenc *Bizánc* című művében
5. Motívumrendszer, romantikus és realista regényjegyek, valamint a karrierregény lélektaniségének vonásai Jókai Mór *Az arany ember* című regényében
6. A mama alakja József Attila költészetében
7. Kosztolányi Dezső *Édes Anna* című regényének különböző jelentésrétegei és értelmezési lehetőségei
8. Ciklusszerkezet, tematika, narrációs és kompozíciós megoldások Mikszáth Kálmán *A jó palócok* című novelláskötetében
9. Romantikus költőszerpek, ars poeticák Petőfi Sándor költészetében
10. Vörösmarty Mihály lírájának jellegzetes témái, problémafelvetései és poétikai megoldásai a *Szózat*tól *Az emberek* című költeményig (1836-1846)

SZERZŐK, MŰVEK, KORSZAKOK A RÉGI MAGYAR IRODALOMBÓL A 18. SZÁZAD VÉGÉIG. VÁLASZTHATÓ SZERZŐK

11. Csokonai Vitéz Mihály dalköltészetének stíluszintézise a rokokótól a népiességig

PORTRÉK, METSZETEK, LÁTÁSMÓDOK A 19-20. SZÁZAD MAGYAR IRODALMÁBÓL. VÁLASZTHATÓ SZERZŐK

12. Antik hagyományok és újklasszicista poétika Radnóti Miklós eklogáiban
13. A hagyomány újraírása, az értelmező és önértelmező folyamatok és az elbeszéléstechnika sajátosságai Mészöly Miklós *Saulus* című regényében

METSZETEK A 20. SZÁZADI DÉLVIDÉKI, ERDÉLYI, FELVIDÉKI, KÁRPÁTALJAI IRODALOMBÓL

14. Mítosz és történelem, a bibliai Káin – Ábel-történet újraértése Sütő András *Káin és Ábel* című modernkori hitvitázó (?) drámájában. Kapcsolódási pontok Madách *Tragédiájával*

MŰVEK A KORTÁRS MAGYAR IRODALOMBÓL

15. Műfajok, szövegtípusok változása, ars poetikus dilemmák és szerepversek Jász Attila *Naptemplom villanyfényben* című kötetében*

MŰVEK A VILÁGIRODALOMBÓL

16. Dante Alighieri *Isteni színjáték*a első éneke (Pokol) szövegének jelentésrétegei, az allegorikus olvasat lehetőségei
17. A visszatekintő időszerkezet és a beszűkülő tér szerepe, valamint a motívumok, szimbólumok jelentései Lev Nyikolajevics Tolsztoj *Ivan Iljics halála* című kisregényében

SZÍNHÁZ ÉS DRÁMA

18. Az ibseni dramaturgia jellemzői, az analitikus szerkesztésmód érvényesülése Ibsen *Nóra* (*Babaszoba*) című drámájában

19. A műfaj, a drámatípus kérdései és az összetett drámai konfliktus megjelenítése Katona József *Bánk bán* című művében

AZ IRODALOM HATÁRTERÜLETEI

20. Szabó Magda *Az ajtó* című regényének és Szabó István *Az ajtó* című filmjének összehasonlító elemzése

*A vizsgázó felkészülése és felelése során használhat Csontváry-albumot, utalhat a társművészeti kapcsolódásra, de feleletét a *Naptemplom villanyfényben* szövegvilágára kell építenie. (A reprodukciók hiányában is teljes értékűnek tekinthetők a versszövegek.)

Jász Attila (2011): *Naptemplom villanyfényben*. Balatonfüred Városért Közalapítvány 125p.

Jász Attila (2013): *Naptemplom villanyfényben. Belső árnyék*. Kortárs Kiadó

A kötet az interneten is elérhető az alábbi linkeken:

<https://irodalmijelen.hu/05242013-1500/naptemplom-villanyfenyben-jasz-attila-versregenye-csontvary-utjan-elso-resz>

Naptemplom villanyfényben – JÁSZ ATTILA versregénye – Csontváry útján, 2. rész - Irodalmi Jelen

<https://www.irodalmijelen.hu/05242013-1509/naptemplom-villanyfenyben-jasz-attila-versregenye-csontvary-utjan-3-resz>

<https://www.irodalmijelen.hu/05242013-1513/naptemplom-villanyfenyben-jasz-attila-versregenye-csontvary-utjan-4-befejezo-resz>

MAGYAR NYELV

KOMMUNIKÁCIÓ

1. A kommunikáció célját és funkcióját kifejező nyelvi eszközök
2. A sikeres nyelvhasználat gyakorlata: beszédaktusok, együttműködési elvek, udvariassági formák
3. A kommunikáció formája: a szóbeliség és az írásbeliség

A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE

4. A nyelvtörténet forrásai: kézírásos és nyomtatott nyelvemlékek
5. A szókincs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái

EMBER ÉS NYELVHASZNÁLAT

6. Nyelvünk helyzete a Kárpát-medencében
7. A nyelvművelés szerepe az új nyelvi fejlemények, jelenségek értelmezésében

A NYELVI RENDSZER

8. Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik
9. A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai
10. Az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése

A SZÖVEG

11. A szöveg és a szöveget kiegészítő nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata
12. Az elbeszélő, a leíró és az érvelő közlésmód
13. Nyelvtani kapcsolóelemek a szöveg jelentésének megteremtésében

A RETORIKA ALAPJAI

14. A szónoklat felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete
15. Érvtípusok, érvelési hibák
16. A retorika mint a meggyőzés művelete, a retorikai kommunikáció: az étosz, a pátoasz és a logosz

STÍLUS ÉS JELENTÉS

17. A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező
18. Összetett szóképek: az allegória és a szimbólum
19. A stílusparódia

DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

20. Az internetes információ megbízhatósága, hitelessége: a plágium és az adatvédelem